

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

Samenvatting

Advies Racisme en discriminatie in detentie

De Afdeling advisering van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) heeft een advies uitgebracht over racisme en discriminatie in detentie. De RSJ benadrukt hierin het belang van aandacht voor dit thema en doet enkele aanbevelingen om de bespreekbaarheid van dit thema te vergroten.

Gedetineerden bevinden zich in een bijzondere situatie

Gedetineerden bevinden zich in een dubbele afhankelijkheidspositie, zij zijn afhankelijk van het inrichtingspersoneel en van hun medegedetineerden. Door de afhankelijkheid van anderen binnen detentie komt het voor dat gedetineerden zich geremd voelen in het aankaarten van de door hen ervaren racisme en discriminatie. Naast deze afhankelijkheid hebben gedetineerden door het gesloten en gedwongen karakter van detentie nauwelijks mogelijkheden zich aan situaties waarin zich racisme dan wel discriminatie voordoen, te onttrekken.

Een groot deel van de detentiepopulatie bestaat uit (jonge) mannen met een migratieachtergrond. Het is aannemelijk dat veel gedetineerden eerder en vaker in hun leven met racisme en discriminatie te maken hebben gehad. Ervaringen met racisme en discriminatie kunnen ernstige nadelige gevolgen met zich mee brengen en leiden kunnen ook leiden tot zwaardere detentiebeleving.

De mogelijkheden voor gedetineerden schieten te kort

Gedetineerden hebben feitelijk verschillende mogelijkheden om racisme en discriminatie aan te kaarten. Aan de werking en effectiviteit van deze mogelijkheden kan echter worden getwijfeld. Gedetineerden zijn voor hun detentietraject afhankelijk van het inrichtingspersoneel, wat hen ervan kan weerhouden om een bemiddelingstraject te starten. Ook zal de gedetineerde, door de inrichting van het beklagrecht, in beginsel niet-ontvankelijk worden verklaard. Daarnaast hebben gedetineerden dezelfde mogelijkheden als aan iedere andere burger. De RSJ vindt het echter niet aannemelijk dat gedetineerden vanuit de PI aangifte doen en dat de politie hierop een onderzoek zal instellen dat ook daadwerkelijk tot vervolging zal leiden. Ook de civiele weg die feitelijk gezien open staat, lijkt de RSJ geen realistische mogelijkheid.

Los van deze belemmeringen vormt de bewijsbaarheid van racistische bejegening en discriminatie een fors obstakel.

De RSJ doet onder andere de aanbeveling om de formele bemiddelingsmogelijkheid te evalueren en gedetineerden in de gelegenheid te stellen met een vertrouwenspersoon te spreken.

De huidige situatie binnen DJI rondom racisme en discriminatie

DJI heeft oog voor de thema's racisme en discriminatie. In de opleiding van inrichtingspersoneel wordt hieraan aandacht besteed en ook in de voor hen geldende Gedragscodes is opgenomen dat ongewenste omgangsvormen zoals discriminatie niet worden getolereerd. Verdere invulling van het integriteitsbeleid wordt echter aan de PI's zelf overgelaten wat resulteert in (grote) verschillen in beleid per inrichting. Juist de organisatiecultuur binnen PI's is van invloed op de alertheid en de bespreekbaarheid van racisme en discriminatie. Diversiteit in het personeelsbestand lijkt hierop een positieve werking te hebben.

De RSJ acht het van groot belang dat inrichtingspersoneel goed wordt geschoold op geloofs- en culturele aspecten en seksuele en gendergerichtheden. Door bewustwording, (bij)scholing en het bespreekbaar maken en houden van deze onderwerpen kan de problematiek rondom racisme en discriminatie worden verminderd.

Hiertoe heeft de RSJ onder meer aanbevolen om te streven naar diversiteit in het personeelsbestand. Daarnaast wordt aanbevolen om vanuit het hoofdkantoor van DJI beleid te voeren op de bestrijding van racisme en discriminatie en hiermee te zorgen voor meer eenheid binnen de PI's. Om racisme en discriminatie beter in beeld te krijgen en hierop specifiek beleid te kunnen maken, heeft de RSJ verder aanbevolen om in de Leefklimaatonderzoeken gerichtere vragen rondom dit thema op te nemen.

Hoewel uit de door de RSJ gevoerde gesprekken niet is gebleken van structurele misstanden, stelt de RSJ dat de bijzondere situatie waarin gedetineerden zich bevinden extra en permanente alertheid op dit thema vereist.

Het hele advies is te vinden op de [website](#) van de RSJ.

